

ВІДГУК

офіційного опонента

ЧЕРНЯВСЬКОГО КОСТЯНТИНА ВОЛОДИМИРОВИЧА

на дисертаційну роботу

Сталінської Галини Дмитрівни

“Вінтажний інтер’єр: генеза та принципи формування”,

представлену до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – “Дизайн” у спеціалізовану вчену раду К 64.109.01 при Харківській державній академії дизайну і мистецтв

Актуальність дисертаційної роботи Сталінської Галини Дмитрівни присвячена проблематиці формування сучасного предметно-просторового середовища, в контексті використання в дизайн-практиці стилістичного напрямку «вінтаж», обумовленого поєднанням принципів створення сучасного високотехнологічного інтер’єру із старовинними елементами наповнення. Стилiстичний напрямок «вінтаж» обумовлений світовими соціокультурними трансформаціями, які набули популярності на початку другої половини ХХІ ст. Наразі світова проектна практика налічує велику кількість варіативних прийомів упровадження старовинних (або стилізованих під старовину) елементів наповнення при проектуванні сучасного інтер’єру.

Станом на сьогодні в Україні значна увага фахівців в галузі дизайну приділяється формуванню високотехнологічних, уніфікованих або стандартизованих інтер’єрів громадського призначення, а саме, торговельно-розважального й адміністративно-офісного спрямування. При створенні затишного житлового предметно-просторового середовища стилістичний напрямок «вінтаж» може виступити одним із концептуальних принципів формування дизайну приватного житлового інтер’єру.

Враховуючи зростання практичного застосування вказаного стилістичного напрямку, питання актуальності даного дисертаційного дослідження не підлягає сумнівам, враховуючи відсутність єдиної системи критеріїв оцінки як окремих елементів наповнення інтер’єру, так з’ясування та чіткого розуміння художнього образу в цілому. В сучасній мистецтвознавчій практиці відсутнє обґрунтоване визначення поняття «вінтажний інтер’єр», не визначені та не сформульовані принципи та прийоми формування вінтажного інтер’єрного простору, не визначені межі

понять «вінтажний предмет», «ретро-об'єкт», «антикваріат» за цілим переліком факторів.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що автором вперше проаналізовано загальну картину розвитку вінтажної культури загалом, виокремлені типи вінтажного інтер'єру, визначені принципи організації вінтажного інтер'єру на основі яких встановлено та розроблено прийоми створення вінтажного наповнення предметно-просторового наповнення інтер'єру. В ході дослідження Сталінська Г.Д. виявляє методи імплементації вінтажної культури в площину дизайн-діяльності, досліджує соціокультурну онтологію «вінтаж» в аспекті формування предметно-просторового середовища, визначає певну феноменальність розвитку вінтажної культури періоду постмодернізму, з'ясовує історико-культурний контекст використання вінтажу в сучасному дизайні інтер'єру. Необхідно відмітити, запропоновану авторську дефініцію поняття «вінтажний інтер'єр», та розмежування понять «вінтажний предмет», «ретро-об'єкт», «антикваріат».

Дисертаційне дослідження виконано у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 20 січня 1997 р. № 37 «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження її досягнень у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер». Наукова робота є частиною науково-дослідної роботи кафедри «Дизайн середовища» ХДАДМ «Інноваційні підходи формування дизайну сучасного предметно-просторового середовища в умовах постіндустріальної трансформації» (державний реєстраційний № 0117U001382) Харківської державної академії дизайну і мистецтв на 2017-2019 роки.

Подане на відгук дослідження в цілому логічне та підпорядковане поставленій меті – дослідити, встановити та науково обґрунтувати типи, сформулювати принципи та виявити прийоми формування інтер'єрів в контексті стилістичного напрямку «вінтаж». Для досягнення зазначеної мети, авторка визначає та успішно вирішує комплекс завдань, як визначення ступінь вивченості зазначеної проблеми в науковій літературі з окресленням джерельної бази та методів дослідження, розширює термінологічний апарат, та виводить авторську дефініцію поняття «вінтажний інтер'єр» з урахуванням соціокультурної проблематики, з наголосом на постмодерністський феномен. Виявляє історико-культурний контекст розповсюдження вінтажу, виокремлює шляхи (методи) імплементації в площину дизайну. Встановлює типологію вінтажного інтер'єру, з окресленням перспективи подальших досліджень.

Подана на відгук дисертація складається з таких необхідних частин, як вступ, три розділи, висновки, перелік використаних літературних джерел та додатків: таблиць, альбому ілюстрацій та списку ілюстрацій з поясненнями, акту впровадження наукових положень дисертації. Розділи завершуються висновками, у яких наводяться наукові і практичні результати дослідження. Повний обсяг роботи з анотаціями, додатками та списком наукових публікацій автора складає 400 сторінок і вміщує: основний текст дисертації з вступною частиною, 3 розділами та висновками - 190 сторінок, (347 поз.) позиції – найменувань використаних літературних джерел, а також довідки про впровадження результатів дисертаційної роботи. Обсяг додатків налічує: класифікаційні схеми та ілюстративні таблиці – 54 сторінки, ілюстративний матеріал – (291 поз.) на 91 сторінці.

У Вступі подано загальну характеристику роботи, сформульована та обґрунтована актуальність теми, мета, завдання, визначені об'єкт та предмет, методи проведення дослідження, визначені новизна і практичне значення одержаних результатів, а також наведені дані щодо апробації результатів дисертації.

У Першому розділі дисертації «СТАН ВИВЧЕННОСТІ ПИТАННЯ. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС. ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ» авторкою всебічно проаналізовано наукову та фахову літературу за темою дисертації, при висвітленні питань історії, теорії та методології дизайну, в контексті даного дослідження, обумовленого тим, що стилістичний напрямок «вінтаж» в дизайні предметно-просторового середовища сформувався лише на початку ХХІ століття. Наведено історіографію проблеми, обґрунтовано принципи формування джерельної бази та застосування методів дослідження. У результаті аналізу фахової літератури та інших інформаційних джерел за темою дослідження авторкою доведено нестачу фундаментальних праць та узагальнюючих досліджень присвячених формулюванням принципів та прийомів формування вінтажного предметно-просторового середовища. Враховуючи тематику дослідження, авторка розмежовує джерельну базу на декілька груп, а саме: загальнотеоретичні роботи з дизайну та візуальної культури, з акцентуванням на розгляд питань естетичної оцінки предметного наповнення середовища, проте не знаходить виявлення принципів формування вінтажного інтер'єру. При аналізі наукових праць, присвячених дизайну в соціокультурному аспекті, не віднайдено формулювання засад дизайну та аксіологічних проблем, сформованих на основі стилістичного напрямку «вінтаж», та не було визначено місце та ролі вінтажних об'єктів. В розділі досліджуються праці з екологічного підходу в дизайні та проблематика формування

художнього образу, що дало змогу з'ясувати, що концепція природозбереження знайшла своє відображення при створенні вінтажного предметно-просторового середовища, а особливості створення художніх образів представлені не в повній мірі. Ґрунтовно проаналізовано стилістичний напрямок «вінтаж» в індустрії моди та прояви вінтажу в дизайні інтер'єру та меблів. Це дало дослідниці можливість про висновок, що питання «вінтажу» розглядалися лише фрагментарно, в якості окремих пунктів, та не виявлено як окремий феномен та дало змогу уточнити об'єкт наукової роботи.

Необхідно зазначити, що авторкою обрано доцільну методикку дослідження відповідно поставленим завданням, яка базується на основі загального системно-аналітичного підходу методах і прийомах аналізу, що дозволяє не тільки осмислити різні за часом, формою, концепцією визначення та поширенням стилістичного напрямку, а й побудувати загальну картину розвитку вінтажу в соціокультурному контексті, як сучасного напрямку в дизайні інтер'єру.

У Другому розділі «ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ СТИЛІСТИЧНОГО НАПРЯМКУ «ВІНТАЖ» В ДИЗАЙНІ СЕРЕДОВИЩА» дисертанткою було визначено, що світові тенденції та глобалізаційні процеси у суспільстві обумовили питання створення середовища з елементами самоідентифікації, де був би дотриманий баланс між традиціями минулого та високотехнологічним майбутнім, який може бути дотриманий завдяки використанню в дизайні напрямку «вінтаж». В процесі роботи були визначені основні характеристики вінтажної культури, до яких дисертантка відносить художню, історичну, естетичну та соціокультурну складові, не лише як об'єкт суто історичного минулого, а й у «ручному» виготовлені елементів, для яких характерним є їх неповторний колорит, унікальність та автентичність. Необхідно відмітити, що в роботі автор виявляє не аби яке зростання появи дизайн-розробок великої кількості високотехнологічних, стандартизованих та уніфікованих інтер'єрів, що спричинило потребу соціуму до створення вінтажного предметно-просторового середовища. При дослідженні періоду постмодернізму (з невілюванням національних і регіональних особливостей та культурних кордонів феномену постмодернізму), авторка пропонує цікаву концепцію феномену постмодерністської «гри»: «гру» з традиціями (етнокультурний вінтаж, фундаментальний аспект), «гру» із сучасністю (ресайклінг та апсайкінг) «гру» з майбутнім. На основі постмодерністської гри авторка виявляє концепції, за якими здійснюється формування вінтажного предметно-просторового середовища, та робить висновок, що для вінтажного інтер'єру

властива певна символічність окремих елементів наповнення предметно-просторового середовища. В роботі виявлена різниця між вінтажними предметами та антикварними речами. В процесі аналізу історико-культурного контексту даного стилістичного напрямку були виявлені два методи щодо імплементації вінтажної культури в площину дизайну, а саме, чіткі цитати створення стійких асоціацій та творчі асоціації та авторські стилізації.

В Третьому розділі «ПРИНЦИПИ ТА ПРІЙОМИ ФОРМУВАННЯ ВІНТАЖНОГО ІНТЕР'ЄРУ» дисертантка систематизує дослідження світової дизайнерської практики, що дозволяє виявити принципи та прийоми створення вінтажного інтер'єру, а саме: етнокультурний, концептуальний та індустріальний. Як зазначає автор, при формуванні житлового інтер'єру застосовуються всі типи вище зазначеного вінтажу. Проте, зазначається, що використання вінтажу знаходить своє відображення в дизайні об'єктів громадського призначення (кафе, барів, пабів, ресторанів). В процесі роботи визначаються основні принципи створення об'ємно-просторового середовища: образної цілісності, екологічності, художньої інтерпретації, автентичності та культурної ідентичності. Важливим аспектом у роботі є врахування при створенні дизайну національних, культурно-естетичних особливостей та характеристик як історичного так і етнічного простору. Художня інтерпретація розглянута та є втіленням концепції постмодерністської гри. Запропоновані принципи являють собою фундаментальну основу та можуть бути запропоновані для подальших розробок в царині вінтажних інтер'єрів, та стати загальною стратегією розвитку при організації предметно-просторового середовища. Авторка виявляє основні прийоми організації вінтажних інтер'єрів: застосування автентичних об'єктів, реновацію історичних автентичних предметів, імітацію, авторську інтерпретацію предметного наповнення інтер'єрів. Визначає типи інтер'єру, з виокремленням основних принципів та прийомів його організації та предметним наповненням.

Подана на відгук дисертація є внеском в подальший розвиток мистецтвознавчої науки, дизайну середовища, зокрема дизайну інтер'єру різноспрямованого громадського призначення та поглиблених наукових розвідках у сфері формування житлового інтер'єрного простору.

Основні положення та результати даної дисертації можна рекомендувати для використання у дизайн-проектванні, науково-навчальній літературі та освітньому процесі. Науковий матеріал та основні висновки дисертаційного дослідження відображені в опублікованих автором у 15 наукових публікаціях, зокрема 5 у фахових виданнях, рекомендованих МОН

України, та 1 в закордонних наукових виданнях, 9 у збірках матеріалів наукових конференцій.

Результати дисертаційного дослідження полягають у розробці термінологічно-понятійного апарату та концепції в контексті сучасного дизайну вінтажного інтер'єру та стати основою для подальших міждисциплінарних досліджень, подальшій розробці історико-теоретичних проблем мистецтвознавства, формуванні дизайн-проектів та підготовці навчально-методичної літератури для закладів вищої освіти.

Поряд із висловленими позитивними враженнями про дисертацію, слід вказати на недоліки, зауваження та дискусійні аспекти, які мають місце у тексті дисертації чи в авторефераті:

1. При формулюванні окремих положень наукової новизни роботи, зазначається в контексті - «виокремлено типи вінтажного інтер'єру» (стор.б дисертації), на думку опонента це мало б бути відображено у Розділі 3., п.п. 3.1. Типи вінтажного інтер'єру. (с.114 дисертації). Проте, в зазначеному підпункті акцентовано увагу скоріше на типах вінтажу, а саме: регіональному, історичному та ідеологічному ніж на типології інтер'єру. Доцільним було б на основі типології інтер'єру замість «визначено» використати терміни «сформулювати» принципи організації вінтажного інтер'єру, на основі яких не «установлено», а «визначити прийоми наповнення вінтажного інтер'єру».

2. В контексті запропонованої авторкою дисертації цікавої концепції феномену постмодерністської «гри»: «гру» з традиціями (етнокультурний вінтаж, фундаментальний аспект), «гру» із сучасністю (ресайклінг та апсайкінг) «гру» з майбутнім, варто було б розтлумачити дані терміни (ресайклінг та апсайкінг) в підпункті 1.2. дисертації Вінтажний інтер'єр: термінологічні проблеми поняття (стор.48 дисертації).

3. У висновках до другого розділу дисертації (абзац 4) «У роботі розглянута різниця між вінтажними об'єктами та антикварними речами», можна запропонувати використати термін «виявлена» замість розглянута, для більш чіткого розмежування та виявлення порівняльної характеристики.

4. Підрозділ 3.1. Типи вінтажного інтер'єру, (стор.114-117), за обсягом, складає лише 3 сторінки, що є не достатнім обсягом для підрозділу дисертації.

5. Стосовно акту впровадження результатів наукового дослідження, доцільним було б навести результати впровадження не лише в навчальний процес, а й у практику проектування вінтажного інтер'єру.

Проте, наведені у відгуку опонента недоліки, зауваження та дискусійні аспекти до дисертаційного дослідження не зменшують її теоретичну та практичну цінність. Проведений ґрунтовний аналіз представленої дисертації дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота Сталінської Галини Дмитрівни “Вінтажний інтер’єр: генеза та принципи формування” є завершеною самостійною науковою працею, яка виконана на високому професійному та науковому рівні і є вагомим внеском у розвиток теорії та практики дизайну інтер’єру та мистецтвознавчої науки в Україні.

Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства, а її автор Сталінська Галина Дмитрівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – “Дизайн”.

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри графічних мистецтв НАОМА,
Заслужений художник України

Чернявський К.В.

Завіряю: Вчений секретар НАОМА,
кандидат філологічних наук, доцент

Касьяненко Т.А.